

מבעד מסך החול

החברים לא הסכימו

אם מישהו יירק בפניך, אל תתנפל עליו — אבל אל תקרא לו "אחי". (פגאם ערבי)

במאה ה-13 אחרי מות הנביא אין גם הערבי הנסער ביותר מרבה לירוק בפני הזולת — ישנו דרכים נאות יותר להעליבו. האיש הישוט משמש בקללות, האפנדי המנומס מטיל דופי ביוחס אובו, הדיפלומט נישמש באיגרות מצוחצחות סיגנון. בדרך זו בחרו לנהוג, בחחילת החודש, הדיפלומטים הערבים בחברתם המצרית לליגה הערבית.

עד כה היתה כל הזמנה מצרית לשאר חברות הליגה להתכנס בקהיר כמוה כצו. מקבלות ההזמנה היו משגרות את נציגיהן לשורת סכסים, מסיבות, סיורים, והנציגים היו מכריזים הכרזות חגיגיות על החלטות שלא היה כל ספק כי תתקבלנה.

הפעם אירע דבר חסרתקדים: שוי החוץ של ארצות ערב רחו את הזמנת מצרים — הם עסקים מדי, ההזמנה לא הגיעה בזמן ועוד סיבות דיפלומטיות חלקלקות. המצרים ספגו את העלבון, קיימו את הישיבה בהשתתפות הנציגים הקבועים ופחותיה החשיבות של הליגה. התוצאה: הודעה רבת גיבוים כי כל העניינים נדחו כדי לאפשר התעמקות ועיון.

כמו בקרבות. לא היה זה עלבון רגיל. סירובם של שרי החוץ לא נחנך לזולת ב- מצרים כמארחים נעימים: הוא בא כמחאה על התפרים שהם התכוונו להגיש לאורחיהם. הבעיה היחידה המעניינת את השלטון הימצרי עתה היא בעיית פיגוי אוור הסואץ. זה חודשים שנגיב וקציניו חוזרים ומגרי שים כי לא ינחו עד אשר יצא החילי הי אנלי האחרון. בשבועות האחרונים גבר המתח וממשלת נגיב התחייבה לקו קיצוץ של פיגוי ללא תנאי. תחת איום של מלחמת רגילה.

כדי להדגיש לאנגלים כי לא כדאי להם להתמקד, ביקשה מצרים להפיץ את תמיכת העולם הערבי כולו בתביעותיה לפיגוי. כל מה שדרוש הודיע שר החוץ המצרי מחמוד פאזי לחברות הליגה, הוא הכרזת-תמיכה חגיגית. הוא ידע כי היו סיכויים שהן לא תסכמנה לבקשתו אולם אף לרגע אחד לא העלה על דעתו כי הסירוב ייתן בצורה כה מצלצלת. במקום קלף נוסף במישתק נגד הי אנגלים, נחלה מצרים תבוסה חמורה.

בחוגי הקצונה המצרית נשמעו התקפות חיפיות על שאר ארצות ערב, בעיקר על הלבנון ונשיאה כמיל שמעון (ראה להלן). ושמעו השחאות עם מצבו של הצבא המצרי בחזית ארץ-ישראל, כשהוא נאלץ לטאת לבדו את כל כובד התקפות ישראל בעוד שאר צבאות ערב עומדים מן הצד. עם בנות-ברית כאלה, רטנו הקצינים, "לא תוכל מצרים להגשים כל שאיפה".

נגיב סירב להרגיע. הקרע הגדול נבע לא רק מעמדת מצרים בעניין הסואץ. גם ישתה לבעיה הארץ-ישראלית עוררה את רוגז מדינות ערב. בו בזמן שאלו השתמשו בדחליל הישראלי במידה ניכרת כתעמולת- הפנים שלהן ובנסיונות הסחיסה מהמערב, אין מצרים רואה בישראל אלא בעיה שניה או שלישית במעלה. עד אשר לא תיפתרנה הבעיות החשובות של הסואץ והסודאן, אין בדעת נגיב אף לקבוע עמדה סופית בשאלת ישראל.

הוא ישב עם הנסיך אל-סעוד ועוד כמה נציגים ערביים במסעדת אום, התיעצו כי קשר למדיניות הערבית בשאלת פלסטין. פת אום הופיע נציג ארגנטינה. הוא קרא אותו אליו, הציג בפניו עמלה יפה להפליא, לחש לו משהו אודותיה, והסתלק.

אתו ערב נראה שמעון, בחברת היפהפיה המסתורית, במועדון הלילה הניו-יורקי הי מפואר אל-מורוקו. הבחורה זיברה בהתרגשות רבה בעוד שמעון, נאה-ההופעה, השיב לה רק בתגובות קלות וחיוכים. כעבור כמה דקות קם, לקח את מעילו ויצא, בהשאירו את הבחורה ליד השולחן.

זאת היתה מרגלת יהודיה, גילה שמעון לעתונאי המצרי. היא נשלחה על-ידי הסוכנות היהודית לפתות אותי, לנסות לשדנני. בחורות כאלה, לדבריו, עמדו במספר רב לרשות הציונים, במאבקם נגד הערבים.

מה יותר כדאי? סיפור זה, ורבים כמו- הו, הובלטו בעתונות הערבית מאז בחירתו של שמעון לנשיאות הלבנון בספטמבר 1952. בהם חואר שמעון כסמל המאבק הערבי ל- אחרות, אדם אשר טובת הערבים — וב- עיקר ערבי פלסטין — היא בראש דאגותיו. אולם איש, למעשה, לא התיחס בריצנות ית רה לכל מאמרי התהילה. סוף סוף, אין הי לבנון אלא מדינה קטנה, חסרת כל השפעה אף בין חברותיה הערביות. מה יכול לעשות נשיא של מדינה כזאת? שאלו אנשי הי הגיון הפוליטי.

תשובתו של שמעון היתה חסרת-הגיון ל- חלוטין, אך מפתיעה ביותר. משך שבעת החודשים שעברו מאז בחירתו חולל המדינאי בן ה-56 מהפכה אדירה במרחב. בעוד שקודמו היה שקוע בסיכסוכים המדיניים של ארצו, הודיע שמעון כי יחפש יציבות ללב- נון מעבר לגבולותיה. הארץ הקטנה, הכריז, תיטול לעצמה חלק כלל לא קטן במנהיגות המרחב.

הוא יצא למסע הידוק קשרים, ביקר ב- סעודיה, עיראק, סוריה. חחרסת היחסים בין מצרים לאנגליה נתנה גם תוכן לביקוריו: הוא שימש סניגור המערב בבירות המרחב, ניסה להראות לשליטיהן כי טובתם דורשת לשמור על יחסים עם המערב, לקבל עזרה רחבה לביסוס כלכלתן. הוא קרא את שגריר הלבנון בחשינגטון, שארל מאליק, להתייעצות, שמע מפיו כי ארצות הברית רואות בעין יפה את מאמציו.

שי לנשיא. השבוע ביקר אצלו ידיו הותיק, אמיר פייסל אל-סעוד, בנו של המלך עבדול-עזיז ושר החוץ הסעודי. לפני כוא נתקבל האמיר לראיון על-ידי הנשיא אינו- האור, הגיש לו פגיון זהב כשי.

בואו של האמיר עודד ביותר את שמעון. הוא מצא בו בן ברית פוטנציאלי במאבק המתנהל עתה בקרב הליגה הערבית (ראה לעיל) בין מצרים לבין שאר חברות הליגה. סעודיה, המתעשרת בצורה דמונית ממבול הדולרים הנשפך לקוסותיה תמורת הנפט, היא אחת מידידותיה היציבות ביותר של ארצות-הברית במרחב. ביניהן, מקות הלכ- נון וסעודיה להכריע לטובת המערב, להקים את ארגון והנהגה המרחבי.

התמונה שצוירה על-ידי כמה גורמים עוינים כאילו אנו מחפשים רק את טובתנו, כתב אלי-יאט הביירותי, היא תמונה מסוי לפת. כל פעילות הנשיא נובעת רק מדאגתו לטובת הערבים ולאחדותם. כי איך יתכן שמישהו יילחם באנוכיות הזולת כדי לראות את טובתו הפרטית שלו בלבד?

נה לו הזדמנות נדירה לשבור את הגורת החנק, להדור למרחב כגורם חיובי במאבקו לעצמאות. במקום לעשות את הצעד המדיני הנכון והאמין, העדיף לערוך חשבון קט- נוני המתאים יותר לבעל חנות מכולת מאשר למוסד המייצג אומה.

מה יהיה הלאה? השבוע ניתנה הוכ- זה עד כמה היה החשבון מוטעה. האיש ש- הביא את ההוכחה לא היה דיפלומט מקצועי, אף לא שליח מסתורי. הוא היה צעיר רגיל, נושא דרכון ישראלי ותעודת עתונאי: עמוס אילון, כתב הארץ. העושה עתה בחוץ לארץ, בשליחות עתונ.

בראיון מיוחד עם האדי נחירה, מנהיג מפלגת אל-דסתור אל-ג'ידי הטוניסאית, קי- בל הכרזת-ידידות חד-משמעית לישראל. כתב אילון: מר האדי הכריז כי מפלגתו מוכמה להפעיל את השפעתה בארצות ערב למען שלום במרחב, אם ישראל תעזור לעם הי מסכן ושואף החרות (הטוניסאי) להגיע ל-

מדינות ערב חששו כי, בעת ביקורו של שר החוץ האמריקאי ג'ון פוסטר דאלס ב- קהיר, יהיה נגיב מוכן להתפשר בעניין שלום עם ישראל, תמורת ויתורים בשאלת הסואץ. וברגע שמצרים תבוא לידי הסדר עם ישראל שוב לא יהיה כל ערך לתרם שאר ארצות ערב. נגיב סירב להרגיע חששות אלה.

מאחורי הקרע הסתתר איום גלוי-למחצה: אם מצרים תמשיך בדרכה, תתארגנה שאר ארצות ערב באירגון נפרד אשר ינהל שי- חות עם מעצמות המערב על הקמת ארגון הגנה מרחבי, ידאג לאינטרסים התומריים וה- מדיניים של חברותיה, תוך שיתוף פעולה הדוק עם ארצות-הברית ובריטניה.

התהליך אינו, עדיין, אלא בגדר התחלה ערפלית ביותר. אם תצאנה תוצאות ממשיות ממנו, הן עלולות לשנות לחלוטין את פני המרחב. המונחים המקובלים של אחדות ערי בית עלולים להתנפק, מערך היחסים עלול ל- קבל צורה חדשה, מהפכנית. הדבר נוגע ל-

מוחמד נגיב ושגריר בריטניה בקהיר ראף פטיבנסון מול חפשות — סירוב

עצמאות... יש למצוא מקום לחוש את הי יחסים הטובים בין שני הוודנים המסוכסכים הללו. מר נחירה הטעים שהוא נוקט עמדה זו על אף הרושם שהיא עלולה לעשות ב- עיני החבר הערבי, שהוא התומך העיקרי של מפלגתו.

מענין יהיה לראות בעד מי תצביע מש- לחת ישראל בפעם הבאה שבעיית אפריקה הצפונית תועלה באום, היתה תגובתו של אחד הסופרים בקריה למקרא הידיעה.

הלבנון

הנשיא יוצא למסע

בראיון שנתן לעתונאי מצרי סיפר כמיל שמעון, נשיא הלבנון, על מקרה שקרה לו כאשר היה נציג מדינתו באום, בשנת 1946.

הממלא את מקומו של המנהיג הגולה חביב בורגיבה.

ישראל לא פחות, ואולי אף יותר, מאשר לרוב המדינות הערביות.

אולם, קשה לקבל את הרושם הזה בקריה. שם מתנהלים העסקים כרגיל, כאילו לא היו מאורעות החדש אלא התפתחות חדשה ב- מישחק רב-תמרונים ומרתק, שבו ממלאת ישראל תפקיד של צופה מתות. על האפשרות שישראל גם תיכנס למשחק, תיטול חלק פעיל בתמרוניו, אין מרבים לחשוב.

האויב לא כל כך אויב

כאשר ביקשו, לפני חצי שנה, מדינות הליגה הערבית והגוש האסיאתי, להעלות את בעיית המושבות הצרפתיות הצפון-אפריקאיות ל- דיון באום, הציביעה ישראל בעד צרפת, נגד הגוש הערבי. הערבים הם אויבנו, הליגה דחתה בעקביות את הצעותינו לשלום, תושבי טוניס ערכו פוגרום ביהודים, אמרו נציגי המדינה, סיכמו: אין שאיפות הערבים לעצמאות ראויות לעידוד.

משרד החוץ הישראלי לא הבין כי נית-

רנהרי

